

Vogels in gevangenschap - Kooivogels en nog zo het een en ander

Al vele, vele eeuwen lang, zelfs terug naar de verre oudheid, zijn er altijd mensen geweest, die vogels van hun vrijheid beroofden, ze onderbrachten in kooitjes en hokken - volières is hiervoor de nu vriendelijk klinkende naam - en op grond van allerlei argumenten dit trachtten te rechtvaardigen. Er zijn wel altijd punten aan te voeren, waarmee men het bijna waar kan maken, dat een vogel in een kooi een normaal stuk leven is. En wie het dan zover heeft gebracht om dit te geloven, die kan er dan ook verder, zonder excuses, van alles mee doen. Je kunt hem leren praten, met spiegeltjes en speeltjes kunstjes laten doen. Hem gewoon als een praatpaaltje zien, waarmee je iets van de menselijke eenzaamheid kunt opheffen. Je kunt hem in de prachtigste kooi met een meubelstuk vergelijken. Je kunt er statussymbooltjes van maken. Dat doet de winkelstand wel voor ons. Je kunt er goed geld aan verdienen. En je kunt er nog zo het een en ander mee doen. Maar wat nou zal lukken - behalve bij degenen, die gemakshalve dit gezichtspunt liever overslaan - is, om in een gekooide/gevangengehouden vogel werkelijk een vogel te zien. Omdat we hem hebben ontdaan van een stuk mysterie, dat hem alleen in volle vrijheid omringt. Omdat we hem ontvogeld hebben, zoals nog niet zolang geleden mensen werden ontmenselijkt.

Deze wat ernstige aanzet - een uitvloeisel van mijn privé standpunt - mag misschien een fingerwijzing zijn over wat er nog verder zal volgen, naar aanleiding van een door mij gelezen boekje "Het nieuwe volièreboek", geschreven door de ornitholoog/bioloog Thijs Vriends. Uitgegeven in het jaar N'70 en ook daarom een dissonant, dit boekje. Ik zal trachten dit - van mijn kant bezien - aan te tonen.

Het is dan goed vooraf vast te stellen, dat de begripsverwarringen die rond de kooivogels bestaan, door de eeuwen heen tot schijnwaarheden zijn vergroeid en ook thans nog met hand en tand in stand worden gehouden - ook door de schrijver van dit boekje - en een soort houdbaarheid bezitten, waaraan maar moeilijk valt te tornen. Miljoenen, miljoenen en nog eens miljoenen vogels zijn er door de eeuwen heen gevangen, verhandeld en gefokt en dit geschiedt in deze tijd stellig nog drastischer dan ooit te voren. Vooral de exoten, de vogels buiten Europa, zijn in trek en kunnen hiervoor een speciaal gelag betalen. Men fokt op rassen, eigenschappen, kleuren en wat al niet. Zoals de bollenkweker zoekt naar de nieuwe tulp. Men fokt om het geld, om de sport, om het spel van de variatie. De vogel discriminerend tot de wandversiering van "het ding" Eerbied voor de natuur slaat hiervoor op de vlucht. En ik geloof er niets van, zoals de schrijver zegt, dat je met dit soort hobbies je kinderen dichter bij de natuur brengt. Omdat men, zoals dit valt, vogels fokt, die feitelijk in de natuur nauwelijks meer passen en zo zeer van hun stamverwante voorouders zijn vervreemd, dat ze verworpen zijn tot hele of halve fantasievogels. De tot kanaries verworpen groenlingen zouden hier goede voorbeelden van kunnen zijn. Of Linnaeus met dit soort sch(r)ikvogeltjes gelukkig zou zijn geweest valt te betwijfelen. De op basis van mode of beter betaalde variaties geschapen nieuwe generaties en species zouden zeker (maar hoe?) via de vogelwetgeving beknot moeten worden, omdat men in wezen hiermede de natuur helpt vervalsen. Maar dat zal de auteur van dit boekje en zorg zijn.

Tekening:

Remy Hovingh

Totanoeek (Sylvus claxony)

Maar waar wil ik nu feitelijk heen. Het gaat me niet in de eerste plaats om het wel of niet voorstander zijn van kooivogels. Er zijn nu eenmaal duizenden kooivogelmensen, die zeker zullen trachten de dieren zo goed mogelijk door hun gevangenschap heen te helpen. Zo bekeken heeft dat volièreboek een positieve kant, waar het informatie verschaft om dit te bereiken. Maar er is iets anders.

Mentaliteit

Een boekje over pure verzorging van kooivogels, wie zou daar bezwaar tegen kunnen hebben? Maar daarnaast en tussen de regels door is het bijna doordrenkt van precies die mentaliteit, die er al zoveel jaren de oorzaak van is dat de uit het wild onttrokken dieren - dus ook onze vogels - het gelag betalen. De auteur vertrouwt kennelijk op een bepaald laag maximum aan denk- en onderscheidingsvermogen bij zijn lezers, tenzij hij heeft gevonden, dat volièrehouders toch niet verder denken dan de ruimte binnen de omgazing van hun eigen kooien. Hij haalt voorbeelden uit de geschiedenis aan, die je meteen maar na het lezen "adieu" doen zeggen tegen de aanvankelijke opwelling om kooivogelliefhebber te worden. Een paar fragmenten:

"....en rijke dames uit het oude Rome een sprekende papegaai zeer waardeerden en er graag hoge geldprijzen voor neertelden, ja, bedragen, die soms heel wat hoger lagen dan de prijzen van een dure slaaf!"

Uitroep teken van auteur. Die slaaf speelt geen enkele rol, tenzij alleen om de tegenstelling te laten uitkomen. Je moet in dit boekje voortdurend goed weten, hoezeer de mensen, waar hij op mikt, vogelbewonderaars waren of zijn.

"Terecht maakte Russ (een door de auteur geciteerde geschiedschrijver) de gevolgtrekking, dat dergelijke vogels duurder waren dan de beste slaaf!"

Uitroep teken van de auteur. Dat echter iemand in 1970 "terecht" schrijft, waar een mens (slaaf) wordt achtergesteld nog niet in de eerste plaats bij een vogel, maar bij de keiharde geldwaarde, die een aantal getroebeleerden uit die Oudheid er tegenaan wilden zetten, is tekenend. Als zo iemand op pagina 163 natuur- en dierenbeschermingsorganisaties de les leest (waarover later), heb je de neiging om uit je vel te springen. Maar er komt meer, aanhalingen uit de Oudheid, b.v.:

"....en de lezers die de klassieke talen kunnen lezen zullen bij het opslaan van Apuleius' geschriften zeker hun hart kunnen ophalen!"

Uitroep teken van de auteur. "... Keizer Heliogabalus serveerde geprepareerde papegaaienkoppen bij zijn banquets en z'n lievelingsleeuwen kregen zelfs papegaaien en pauwen als voedsel!"

Met uitroep teken van de auteur. Je moet, dacht ik, toch wel over een zesde zintuig beschikken om te bedenken, dat al dit soort voorbeelden het wel doen om liefhebbers te kweken van het houden van vogels in gevangenschap. We mogen hieruit dan ook meteen distilleren, hoeveel waarde je moet hechten aan het vaak verkondigde natuurgevoel bij de vrienden van de gekoide vogels.

Het is echt niet mijn bedoeling per se onvriendelijk te willen zijn, maar je ontkomt er eenvoudig niet aan om er anders over te willen schrijven, omdat daartoe geen goede aanleiding bestaat. In dit gehele boekje nergens een woord over het dodelijke gesol met de vogels. Even een klein trekje, om iets van het evenwicht te herstellen. In 1968 werden 67 miljoen dieren door de lucht ingevoerd, waaronder een half miljoen vogels: ~~arenden~~, (in VS) papegaaien, kraanvogels, zaadeters. Jaarlijks worden 500.000 amazone-papegaaien gevangen, waarvan door allerlei oorzaken er 10.000 in de huiskamers over de gehele wereld terecht komen. De rest sterft voor die tijd. Men heeft berekend, dat voor één huiskamervogeltje er vijftig het leven bij ingeschoten zijn. Aldus even een stapje opzij in het artikel: Dierenwereld in uitverkoop, blad Dierenbescherming mei 1971. Wie twijfelt moet maar snel te rade gaan bij de schrijver van dat artikel, J.G. Nieuwendijk, die uiteraard over andere dieren ook nog wel iets openbaarde.

Waarom, vraag je je af, was het nodig om naast een m.i. uitmuntende informatie over het houden van kooivogels - ongeacht of men daar nu wel of geen voorstander van is - de louches vogelhandel zo vierkant in de kaart te spelen? Over de Middeleeuwen. ...:

"...vooral de Nederlanders laten kort maar krachtig van zich horen, ja, eisen voor enkele jaren het leeuwenaandeel in de vogelhandel op!" (uitroepteken van auteur) Later kwamen de Engelsen, "geassisteerd" door de Duitsers, Italianen en anderen. Zo waren de pijlers voor een levendige handel in vogels geslagen. Pijlers, waarop de huidige vogelhandel nog steeds rust." En over vandaag de dag: "Aangezien de invoer (van exoten) zeer beperkt is en we niet altijd zeker kunnen zijn van de leeftijd van onze gekochte exemplaren. (Er bestaat de neiging om jonge vogels in te voeren of ons land in te smokkelen!) Uitroepteken van auteur.

Eerlijk, ik begrijp dit soort enthousiasme niet. Het dus steeds wijder openstellen van de Eurogrenzen maakt het blijkbaar de "vogelhandel" niet moeilijker. Een ander trekje, waarbij alleen maar de geldwaarde van het vogeltje voorop staat.

"Helaas worden napoleonnetjes vaak het slachtoffer van al te actieve handelaren, die de kwieke diertjes met allerhande kleuren verf beschilderen en ze dan onder de fantastische naam "parelvogeltje" aan de argeloze liefhebber proberen te verkopen. Het spreekt vanzelf, dat na de rui de "ware" vogel te voorschijn komt, vaak tot grote teleurstelling en ergenis van de eigenaar." Punt uit. De aanhef "helaas" had me nog enige hoop voor het napoleonnetje gegeven. Maar het ging om het devalueren van de handelswaarde. Een vogel is voor deze auteur zo iets als een gevederd veredeld slaafje. "Door het uitvoerverbod van Australië kunnen we helaas niet meer aan wildvogels komen en zijn we volkomen aangewezen op de vogels die in Japan, de V.S. en Europa worden gefokt. Toch slippen er nog wel eens Australische prachtvinken en parkieten door de mazen van de wet. De smokkelhandel is zeer actief en verdient jaarlijks meer dan twee miljoen Australische dollars aan de vogelhandel! (Uitroepteken van de auteur) Of verder: "Daarom is de leeuw als "pet" in Amerika erg gewild en de gemiddelde prijs van 90 tot 100 dollar wordt erg graag voor neergeteld."

Nee, laat ik niet alles opsommen en nu afsluiten met bladzijde 163. "Helaas zijn er in Nederland maar een handvol inlandse vogelsoorten die in een kooi, vitrine of volière aanwezig mogen zijn." Dat "helaas" wordt nogal eens gebruikt, maar nooit in het voordeel van de vogel. Toch noemen de kooivogelhouders zich vogelvrienden, maar dat is dan weer een nuanceverschil, mijnerzijds naar voren gebracht.

Op deze bladzijde ook bezwaar tegen het woord kooivogels.

"...vogeltjes, die door de wet met het voor de vogelliefhebber betekenisloze woord "kooivogels" worden aangeduid". Waarom dan dit woord betekenisloos wordt niet duidelijk gemaakt. Of toch wel in een volgend zinfragment: "Hierdoor wordt het vrijwel onmogelijk deze vogeltjes (...) in gevangenschap onder te brengen." Als iemand nu zelf het woord gevangenschap gebruikt en bezwaar maakt tegen het woord kooivogels, dan weet ik het echt niet meer. Tenzij men moet geloven, dat die vogels in gevangenschap levenslang met vakantie zijn.

Wie bezwaren mocht hebben tegen mijn argumentaties, ik ben gaarne tot wederspel bereid. Maar het staat er toch letterlijk: "Als men zich voorts realiseert dat deze wet (Vogelwet 1936) in 1941, tijdens de bezetting door een vijandige mogendheid, nog werd verscherpt, moet men tot de conclusie komen dat deze wet snel en drastisch moet worden gewijzigd."

Hier zou mijn klomp moeten breken. Een rechtstreekse speculatie op de doorsnee Nederlander, die waarschijnlijk niets liever wil dan die jaren nu eindelijk maar eens te vergeten. Mag ik het onzindelijk vinden, deze kronkel te gebruiken? De Duitsers, die bezig waren half Europa te vernietigen, hadden iets anders aan hun hoofd dan vogeltjes. Er staat ook niet dat die vijand deze wet nog had verscherpt, maar tijdens de bezetting gebeurde dit. Die vijand moest in deze zin opgenomen worden om het sentiment te bespelen. Als de schrijver echter nu toch eens gelijk had, dan zou op dezelfde gronden de Kinderbijslagwet aan kant kunnen worden gezet.

De lezers moeten echter wel weten - maar dat vertelt de auteur niet - dat die tijdens de Duitse bezetting verscherpte wet ten gunste van de in het wild levende, nog altijd met het discriminerend etiket "kooivogels" aangeduide dieren uit de bus kwam. Als ik juist noteer:

Op 1 oktober 1940 werd de vangst van de zeven gebrandmerkte vogels in Nederland verboden en op 1 oktober 1942 werd de gehele handel in deze zeven soorten illegaal, omdat sinds die tijd geen vergunningen meer worden uitgegeven. Laten de lezers dus goed begrijpen: er zijn ergere dingen gebeurt door en tijdens de Duitse bezetting.

Natuurlijk kun je in zo'n artikel als dit nauwelijks meer doen dan aantippen, signaleren en naar wat evenwicht zoeken.

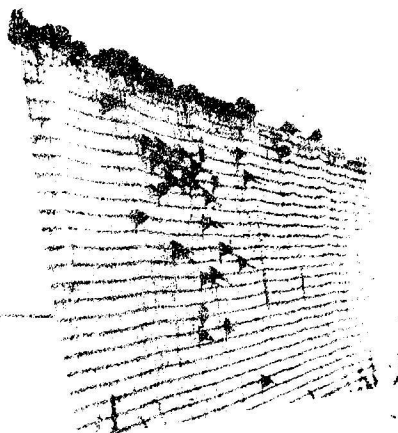
Toch geloof ik, dat bij lezing van dit boekje er maar weinigen echt van overtuigd zijn, dat de liefde voor de natuur, vriendelijk op een stokje binnen een aantal vierkante decimeters overeind te houden is.

Nu maar hopen, dat de te zijner tijd herziene Vogelwet niet ten gunste van de vogelvangsten en de achterban, die om deze vangsten vraagt, de klok weer achteruit zal zetten.

K. ten Haken

België

Voor de vogelvangst
opgehangen netten in
België

LES AMIS DE LA NATURE
Fédération Wallone
81, rue Elisa Dumouzeau
4400 - HERSTAL

Herstal, februari 1971

Beste kameraden,

Alhoewel België in 1902 Internationale Verdragen ter Bescherming van de Vogels ondertekende, is de vogelvangst in ons land nog steeds wettelijk toegestaan.

Talrijke buitenlandse verenigingen hebben reeds protest aangetekend tegen deze schande, die niet alleen de Belgische maar ook de Europese avifauna teistert. Vermits de vogels aan geen landsgrenzen gebonden zijn, is totale vogelbescherming een internationale noodzaak.

De door alle andere Europese landen genomen maatregelen om hun broedvogels te beschermen worden door de Belgische vogelvaarders — en dan in volle periode van herfst — gewetenloos uitgebuit.

Een groot aantal culturele en wetenschappelijke organisaties hebben sinds verleden jaar een krachtige strijd ingezet om definitief een einde te stellen aan deze toestand.

Wij vragen u vriendelijk te willen deelnemen aan deze actie, door een ferme protestbrief te richten aan:

De heer Pierre HARMEL,
Minister van Buitenlandse Zaken,
Quatre-Brasstraat 2,
1000 Brussel België.

Wij danken u bij voorbaat en groeten u hartelijk.

Berg Frei
Namens de Fédérale voorzitter.

P.S.

- Misschien kunt u ook nog andere Nederlandse verenigingen aanzetten zich bij deze actie aan te sluiten en insgelijks te protesteren op vermeld adres.
- Orsag ontvangen wij een afschrift van uw protestbrief.